

Sygn. akt IV Ca 365/18

Sygn. akt IV Cz 416/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2018 r.

Sąd Okręgowy w S. IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Deniziuk,

Sędziowie SO: Elżbieta Jaroszewicz, Mariola Watemborska (spr.)

Protokolant: sekr. sąd. Kamila Wiśniewska

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2017r. w S.

na rozprawie

sprawy z powództwa P. C., J. C., S. C., B. C., A. K., M. Ś., W. Ś., R. T. i J. K.

przeciwko Towarzystwu (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji i zażalenia wniesionych przez powodów od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 28 marca 2018r., sygn. akt IX C 47/15

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1. w pkt II w ten sposób, że zasądza dodatkowo od pozwanego Towarzystwa (...) w W. na rzecz:

a) powoda P. C. od zasądzonej na jego rzecz kwoty 30.000 zł (trzydzieści tysięcy złotych) dalsze odsetki ustawowe za okres od dnia 27.05.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,

b) powoda J. C. od zasądzonej na jego rzecz kwoty 5.000 zł (pięć tysięcy złotych) dalsze odsetki ustawowe za okres od dnia 27.05.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,

c) powódki S. C. od zasądzonej na jej rzecz kwoty 10.000 zł (dziesięć tysięcy złotych) dalsze odsetki ustawowe za okres od dnia 27.05.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,

d) powoda B. C. od zasądzonej na jego rzecz kwoty 30.000 zł (trzydzieści tysięcy złotych) dalsze odsetki ustawowe za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,

e) powódki A. K. od zasądzonej na jej rzecz kwoty 40.000 zł (czterdzieści tysięcy złotych) dalsze odsetki ustawowe za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,

f) powódki M. Ś. od zasądzonej na jej rzecz kwoty 30.000 zł (trzydzieści tysięcy złotych) dalsze odsetki ustawowe za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,

g) powódki W. Ś. od zasądzonej na jej rzecz kwoty 5.000 zł (pięć tysięcy złotych) dalsze odsetki ustawowe za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,

h) powódki R. T. od zasądzonej na jej rzecz kwoty 35.000 zł (trzydzieści pięć tysięcy złotych) dalsze odsetki ustawowe za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,

i) powódki J. K. od zasądzonej na jej rzecz kwoty 10.000 zł (dziesięć tysięcy złotych) dalsze odsetki ustawowe za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.

oddalając powództwo w pozostałym zakresie,

2. w pkt III podpunkt 4 w ten sposób, że wskazaną w nim kwotę 1.391 zł (jeden tysiąc trzysta dziewięćdziesiąt jeden złotych) podwyższa do kwoty 1.463,80 zł (jeden tysiąc czterysta sześćdziesiąt trzy 80/100 złote),

3. w jego pkt III podpunkt 5 w ten sposób, że wskazaną w nim kwotę 1.993,60 zł (jeden tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąt trzy 60/100 złote) podwyższa do kwoty 2.053,60 zł (dwa tysiące pięćdziesiąt trzy 60/100 złote),

4. w jego pkt IV w ten sposób, że nie obciąża powoda J. C. kosztami postępowania należnymi pozwanemu,

5. w jego pkt V w ten sposób, że nie obciąża powódki W. Ś. kosztami postępowania należnymi pozwanemu,

II. umarza postępowanie zażaleniowe,

III. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) w W. na rzecz powoda:

1. P. C. kwotę 900 (dziewięćset) złotych;

2. J. C. kwotę 450 (czterysta pięćdziesiąt) złotych;

3. S. C. kwotę 450 (czterysta pięćdziesiąt) złotych;

4. B. C. kwotę 900 (dziewięćset) złotych;

5. A. K. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych;

6. M. Ś. kwotę 900 (dziewięćset) złotych;

7. W. Ś. kwotę 135 (sto trzydzieści pięć) złotych;

8. R. T. kwotę 900 (dziewięćset) złotych;

9. J. K. kwotę 450 (czterysta pięćdziesiąt) złotych;

tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego,

IV. oddala wniosek powodów o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego;

V. nakazuje ściągnąć od pozwanego Towarzystwa (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w S. łączną kwotę 2.737 (dwa tysiące siedemset trzydzieści siedem) złotych tytułem brakującej opłaty od apelacji, której powodowie nie mieli obowiązku uiszczać.

Sygn. akt IV Ca 365/18

Sygn. akt IV Cz 416/18

UZASADNIENIE

Powodowie P. C., J. C., S. C., B. C., A. K., M. Ś., W. Ś., R. T. i J. K. wnieśli o zasądzenie od Towarzystwa (...) w W. na ich rzecz świadczenia pieniężnego tytułem zadośćuczynienia za krzywdy wynikające ze śmierci ich matki i babci w wypadku samochodowym spowodowanym przez sprawcę, który posiadał obowiązkowe ubezpieczenie OC u pozwanego. Z tytułu poniesionej szkody niemajątkowej P. C. domagał się zasądzenia na swoją rzecz kwoty 50.000 zł wraz z odsetkami liczonymi od dnia 27.05.2014r. do dnia zapłaty, S. C. i J. C. – kwoty po 20.000 zł każde z nich wraz z odsetkami liczonymi od dnia 27.05.2014r. do dnia zapłaty, B. C., A. K., M. Ś. – kwoty po 50.000 zł każde z nich wraz z odsetkami liczonymi od dnia 24.09.2014r. do dnia zapłaty, W. Ś. – kwoty 15.000 zł raz z odsetkami liczonymi od dnia 24.09.2014r. do dnia zapłaty, R. T. - kwoty 55.000 zł raz z odsetkami liczonymi od dnia 24.09.2014r. do dnia zapłaty, zaś J. K. - kwoty 20.000 zł raz z odsetkami liczonymi od dnia 24.09.2014r. do dnia zapłaty. Nadto każdy z powodów domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu pozwu powodowie podnieśli, iż dochodzone kwoty mają stanowić zadośćuczynienie z tytułu krzywd, których każde z nich doznało na skutek śmierci ich matki i babki – T. C. – w wyniku wypadku komunikacyjnego, który miał miejsce w dniu (...) Wskazywali na głębokie więzi emocjonalne i szczególnie silne relacje, które łączyły ich ze zmarłą. Terminy początkowe naliczania odsetek dla wnoszonych kwot uzasadniano faktem, że w dniu poprzedzającym wskazane powyżej daty pozwany wydał decyzje, w których wyraził swoje ostateczne stanowisko w kwestii przyznania powodom zadośćuczynienia, zatem od dnia następnego pozostawał on w opóźnieniu z wypłatą świadczenia. Podnosili, że odpowiedzialność cywilną za skutki powyższego wypadku ponosi pozwany, gdyż sprawca wypadku w chwili zdarzenia posiadał ważną polisę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego wykupioną w Towarzystwie (...) w W.. W toku postępowania likwidacyjnego pozwany ubezpieczyciel nie uwzględnił całości roszczeń powodów, odmawiając wypłaty zadośćuczynienia ponad przyznaną w wydanych decyzjach kwotę, argumentując, że tak ustalone świadczenie w sposób odpowiedni rekompensuje ich szkodę, w przypadku natomiast J. K. pozwany odmówił wypłaty jakiegokolwiek świadczenia.

Pozwany Towarzystwo (...) w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany przede wszystkim kwestionował roszczenie powódki J. K. o wypłatę zadośćuczynienia co do zasady i co do wysokości, wskazując, iż powódka ta mieszkała poza granicami kraju od(...)lat. Zatem jej więzi ze zmarłą T. C. z uwagi na znaczne odległości nie były tak silne, jak relacje zmarłej z pozostałymi wnukami. Ponadto pozwany argumentował, iż w stosunku do pozostałych powodów w toku postępowania likwidacyjnego wypłacono kwoty, które stanowią wystarczającą rekompensatę doznanej przez nich krzywdy. Zanegował również termin, od którego powodowie domagali się zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie wskazując, że zgodnie z obowiązującą linią orzecniczą należne są one wyłącznie od dnia wyrokowania.

Wyrokiem z dnia 28 marca 2018r. Sąd Rejonowy w S. zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) w W. na rzecz:

- powoda P. C. kwotę 30.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28.03.2018r. do dnia zapłaty (punkt I podpunkt 1),
- powoda J. C. kwotę 5.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28.03.2018r. do dnia zapłaty (punkt I podpunkt 2),

- powódki S. C. kwotę 10.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28.03.2018r. do dnia zapłaty (punkt I podpunkt 3),
- powoda B. C. kwotę 30.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28.03.2018r. do dnia zapłaty (punkt I podpunkt 4),
- powódki A. K. kwotę 40.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28.03.2018r. do dnia zapłaty (punkt I podpunkt 5),
- powódki M. Ś. kwotę 30.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28.03.2018r. do dnia zapłaty (punkt I podpunkt 6),
- powódki W. Ś. kwotę 5.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28.03.2018r. do dnia zapłaty (punkt I podpunkt 7),
- powódki R. T. kwotę 35.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28.03.2018r. do dnia zapłaty (punkt I podpunkt 8),
- powódki J. K. kwotę 10.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28.03.2018r. do dnia zapłaty (punkt I podpunkt 9),

i oddalił powództwo w pozostałym zakresie (punkt II). Nadto zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) w W. na rzecz:

- powoda P. C. kwotę 493,60 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (punkt III podpunkt 1),
- powódki S. C. kwotę 784,66 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (punkt III podpunkt 2),
- powoda B. C. kwotę 493,60 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (punkt III podpunkt 3),
- powódki A. K. kwotę 1.391 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (punkt III podpunkt 4),
- powódki M. Ś. kwotę 1.993,60 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (punkt III podpunkt 5),
- powódki R. T. kwotę 1.023,64 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (punkt III podpunkt 6),

Jednocześnie Sąd Rejonowy zasądził od powoda J. C. na rzecz pozwanego kwotę 816,17 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (punkt IV), od powódki W. Ś. na rzecz pozwanego kwotę 568,67 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (punkt V). Wreszcie nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w S. kwotę 7.877,50 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych (punkt VI).

Przedmiotowe orzeczenie zostało oparte na następujących ustaleniach:

W dniu 25.12.2013r. w M., gm. D., miał miejsce wypadek drogowy, w którym kierujący samochodem osobowym marki O. (...) o nr rej. (...) P. L., znajdując się w stanie nietrzeźwości, jak też pod wpływem środka odurzającego, umyślnie naruszając zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, nieumyślnie spowodował wypadek komunikacyjny, doprowadzając do zderzenia z samochodem osobowym marki V. (...) o nr rej. (...), kierowanym przez A. C., w wyniku czego pasażerka pojazdu V. (...) – T. C. – poniosła śmierć. Za powyższy czyn sprawca został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego wS. z dnia 21.05.2014r. sygn. akt II K 194/14.

Zmarła T. C. była matką P. C., B. C., A. K., M. Ś., R. T. oraz babcią J. C., S. C., W. Ś. i J. K.. W chwili śmierci miała (...)lata i przebywała na emeryturze. Zmarła prowadziła wspólne gospodarstwo domowe z córką A. C. i jej narzeczonym – M. K.. Pozostałe dzieci wyprowadziły się z domu, założyły swoje rodziny bądź pozostawały w stałych związkach partnerskich. T. C. wspomagała każde z dzieci. Służyła im radą i pomocą, wspierała finansowo w razie potrzeby, organizowała wspólne święta i uroczystości rodzinne, dbała o utrzymywanie bliskich relacji z członkami swojej rodzin. Szczególnym

rytuałem spajającym rodzinę było wspólne picie kawy, w trakcie której u matki zbierali członkowie rodziny. Dzieci T. C. służyły jej również pomocą – pomagały w pracach w ogródku lub innych pracach fizycznych, wozili do lekarza, wykupywali leki. Mieszkający na tym samym podwórku syn P. C. widywał matkę codziennie. Również B. C. i M. Ś. odwiedzali ją regularnie, kilka razy w tygodniu. Ponadto T. C. opiekowała się swoimi wnukami - J. C., S. C. i W. Ś.. Z młodszymi dziećmi J. C. i W. Ś. bawiła się, chodziła na spacer, organizowała pikniki, malowali razem. Zajmowała się W. Ś., gdy jej matka – M. Ś. – przebywała w pracy. Starszej wnuczce S. C. poświęcała wiele czasu. Uczestniczyła w jej wychowaniu, pomagała w nauce. Wyjazd na stałe za granicę córki R. T. i wnuczki J. K. nie osłabił wzajemnych więzi z T. C.. Pomimo znacznych odległości nie zaniedbały wzajemnych kontaktów ze sobą, komunikując się niemal codziennie za pomocą telefonu lub S.(...)

P. C. o wypadku dowiedział się z rozmowy telefonicznej. Natychmiast udał się na miejsce, gdzie widział, jak podejmowane były ostatecznie nieskuteczne próby reanimacji jego matki. Powód bardzo przeżył śmierć matki. Początkowo nie mógł spać, sięgał też po leki uspakajające, dostępne bez recepty. Ciągle odczuwa smutek po jej stracie i wciąż nie może pogodzić się z jej odejściem. Choć jego poczucie straty z czasem złagodniało, to jednak nie ma wrażenia, iż okres żałoby się dla niego skończył. Często odwiedza grób matki, przypomina sobie wspólne chwile spędzone razem. W czasie spotkań rodzinnych z pozostałym rodzeństwem wspominają matkę.

Dzieci P. C., a wnuki T. S. C. i J. C., bardzo przeżyły śmierć babci. W szczególności S. C. odczuła stratę babci. Miała wówczas (...)lat i rozumiała w pełni konsekwencje zdarzenia z dnia 25.12.2013r. Z babcią spędzała bowiem dużo czasu. T. C. pomagała wnuczce w lekcjach, doradzała w sprawach codziennych. S. C. po śmierci babci była bardzo smutna, płakała, odczuwała tęsknotę, ale nie chciała o tym rozmawiać nawet z psychologiem, do którego po pomoc została skierowana. J. C. w chwili zgonu babci miał (...) lata i, choć nie rozumiał w pełni istoty śmierci, także zareagował smutkiem i tęsknotą. Często wspomina babcię, wspólne zabawy, jako że zmarła spędzała z wnukiem dużo czasu, opiekując się nim. Zarówno S. C., jak i J. C., często wraz z rodzicami odwiedzają grób babci.

B. C. silnie przeżył żałobę po matce. Przez długi czas nie mógł się pozbierać, płakał, długi czas cierpiał na bezsenność, miał zaburzenia jedzenia. Nie przyjmował żadnych leków ani nie korzystał z pomocy specjalistów. W związku z tym, że T. C. zginęła jako drugi członek rodziny w wypadku komunikacyjnym, zawiesił na pewien czas kurs prawa jazdy, gdyż odczuwał w związku z tymi zdarzeniami niepokój i lęk, który ciężko było mu przemóc. Do chwili obecnej odczuwa stratę matki, brakuje mu jej pomocy, a także odczuwa smutek z tego powodu, iż jego narodzone po śmierci T. C. dziecko nigdy nie pozna babci. Często odwiedza grób matki i nie ma poczucia, iż w jego przypadku czas żałoby się zakończył.

M. Ś. do dziś odczuwa pustkę po stracie matki. Czuli się z nią bardzo związana, mogła zawsze na nią liczyć. Zmarła opiekowała się jej dzieckiem. Po jej śmierci była bardzo smutna, płakała, cierpiała na bezsenność. Była na miejscu wypadku, gdy reanimowano jej matkę i w nocy wracały do niej te obrazy, zaburzając jej nocny odpoczynek. Z czasem pojawiły się również nerwobóle, z powodu których zasięgać musiała porady lekarza i stosować środki farmakologiczne. Stratę matki odczuła bardzo emocjonalnie, gdyż matka była ważną częścią jej życia, i do dziś dnia nie może pogodzić się z jej odejściem. W związku z tym, iż wypadek miał miejsce w dniu 25.12.2013r., przestała odczuwać radość ze świąt, które od czasu wypadku nie wywołują u niej pozytywnych emocji. Często odwiedza grób matki, w tym także w trakcie spacerów z córką. Jej córka W. Ś., pomimo iż w czasie śmierci T. C. miała dopiero (...)lata, także odczuła stratę tego członka rodziny. Z uwagi na wiek rodzicom trudno było wytłumaczyć jej odejście babci, która na co dzień się nią opiekowała. Nie rozumiała co się stało i chciała do babci. Z tego powodu zrywała się także czasem w nocy.

R. T., pomimo iż mieszka poza granicami kraju, była silnie związana z matką. Kontaktowała się z nią codziennie, miała w niej oparcie. O śmierci T. C. dowiedziała się z rozmowy telefonicznej, kiedy była w (...). Natychmiast wraz z córką J. K. wróciły do Polski. Po śmierci matki odczuwa nadal pustkę, do chwili obecnej przeżywa jej śmierć. Żałuje, że matka nie może brać udziału w życiu rodzinnym. Brakuje jej wspólnych rozmów, a święta nie kojarzą jej się już z radosnym wydarzeniem, lecz z dramatyczną sytuacją. Często ją wspomina. Odwiedza jej grób podczas każdej bytności w kraju.

Również J. K. odczuła śmierć swojej babci. W chwili zdarzenia miała(...) lat i rozumiała w pełni skutki wypadku. Chociaż od kilku lat mieszkała wraz ze swoją matką za granicą, to pozostawała silnie związana z babcią. Jeszcze w

czasie, gdy mieszkała w Polsce, spotykała się z babcią kilka razy w tygodniu, a ponadto w czasie świąt czy uroczystości rodzinnych. Po wyjeździe zaś odwiedzała wraz z matką T. C. podczas każdej wizyty w kraju. Dodatkowo, często prowadziły rozmowy telefoniczne bądź za pomocą komunikatora S.. Śmierć babci była dla J. K. szokiem. Wspominała, że dzień wcześniej rozmawiała z T. C. i nie mogła uwierzyć, że ona nie żyje. Śmierć ta wpłynęła na nią negatywnie, nadal przeżywa wypadek i odejście tego członka rodziny. Do dziś dnia wspomina babcię, jej talenty kulinarne.

A. K. szczególnie mocno przeżyła śmierć matki. Kierowała samochodem, w który wjechał sprawca wypadku, w którym śmierć poniosła T. C.. Była przy matce, kiedy była jeszcze przytomna, widziała przebieg całej akcji ratunkowej. Do dziś ma poczucie winy za śmierć matki, mimo iż jest świadoma, iż w żaden sposób nie przyczyniła się do zdarzenia. Po wypadku ciągle płakała, nie wychodziła z łóżka całymi dniami, nie podejmowała żadnych obowiązków domowych, nie chodziła do pracy, nie mogła bowiem uczestniczyć w normalnym życiu. Miała problemy ze snem, w związku z czym korzystała z leków przepisywanych jej przez lekarza rodzinnego. Z powodu odczuwanego poczucia winy odcięła się początkowo od rodziny. Przytłaczało ją mieszkanie w domu, który uprzednio zajmowała z T. C.. Z uwagi na przeżyty traumę zrezygnowała ze ślubu, którym miał się odbyć w (...). Przez pewien czas odczuwała opory, aby ponownie wsiąść do samochodu jako kierowca. Święta Bożego Narodzenia nie wzbudzały w niej już takiej radości jak niegdyś. Po dziś dzień odczuwa smutek po śmierci T. C., nie pogodziła się z jej odejściem, nadal pozostaje w żałobie. Stała się bardziej wrażliwa i nerwowa.

Sąd Rejonowy ustalił, że powodów ze zmarłą T. C. łączyły bliskie, serdeczne relacje. W wyniku śmierci T. C. powodowie doznali krzywdy, jednakże wypadek z dnia (...) w dłuższej perspektywie nie wpłynął na ich aktywność życiową i społeczną. Śmierć T. C. nie skutkowała u większości powodów zaburzeniami emocjonalnymi, nie wystąpił u nich zespół stresu pourazowego. Jedynie u A. K. proces żałoby uległ wydłużeniu i nie został zakończony.

Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że powodowie wystąpili do ubezpieczyciela z wnioskiem o wypłatę zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej – T. C., a ten wypłacił na rzecz P. C., B. C., A. K., M. Ś. kwoty po 20.000 zł, na rzecz R. T. kwotę 15.000 zł, na rzecz S. C., J. C. i W. Ś. kwoty po 5.000 zł. Jednocześnie Ubezpieczyciel odmówił wypłaty zadośćuczynienia na rzecz J. K., wskazując, że od (...)lat mieszka w (...), nie była zatem – pomimo nawet poprawnych stosunków rodzinnych – uprawnionym do naprawienia szkody niemajątkowej najbliższym członkiem rodziny, o którym mowa w art. 446 § 4 kc.

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy przez pryzmat art. 822 kc i art. 446 § 4 kc., Sąd I instancji uznał, że żądanie każdego z powodów zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Sąd Rejonowy zauważył, że za wyjątkiem J. K., wszyscy powodowie dochodzili zasądzenia dalszego zadośćuczynienia w związku z wypadkiem komunikacyjnym, na skutek którego śmierć poniosła T. C.. Okoliczności samego wypadku drogowego nie były przy tym przedmiotem sporu pomiędzy stronami. Bezspornym było również to, że pojazd sprawcy przedmiotowego wypadku był objęty obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów w Towarzystwie (...) w W.. Pozwany nie kwestionował co do zasady swojej odpowiedzialności za negatywne skutki przedmiotowego wypadku komunikacyjnego w całościowym jego aspekcie. Podnosił jednak, że wypłacone w stosunku do powodów kwoty w odpowiedni sposób rekompensują ich krzywdy, natomiast w przypadku J. K. twierdził, że brak było podstaw do wypłaty zadośćuczynienia, gdyż z uwagi na długotrwały pobyt poza granicami kraju nie mogła być traktowana, jako najbliższy członek rodziny zmarłej.

Sąd I instancji uznał, że wszyscy powodowie posiadali status najbliższego członka rodziny T. C. w rozumieniu art. 446 § 4 kc. Wszystkich ich łączyła bowiem ze zmarłą szczególnie bliska i silna więź rodzinna. Wskazał, że z zeznań przesłuchanych w toku postępowania świadków, jak również samych powodów, jasno wynika, że T. C. była osobą ważną, dla każdego z dzieci i wnuków. Spajała ona całą rodzinę. Powodowie spotykali się z matką i babcią nie tylko przy okazji świąt lub uroczystości rodzinnych, lecz również w trakcie codziennych wizyt czy wprowadzonego właśnie przez T. C. rytuału wspólnego picia kawy w gronie rodzinnym. Więzy tych nie osłabił fakt, że większość dzieci T. C. wyprowadziła się już z domu i założyła własne rodziny, co zwykle wiązać się może z rozluźnieniem wzajemnych relacji. W tym przypadku jednak tak się nie stało. Każde z dzieci mieszkające w kraju odwiedzało matkę regularnie, kilka razy

w tygodniu, pomagało jej, zwracało się do niej po porady. Również wnuczeta były silnie z nią związane, gdyż T. C. opiekowała się nimi, poświęcała im wiele czasu. W szczególności brak było podstaw, aby uznać, że J. K. nie spełniała tych kryteriów. Była ona silnie związana z babcią i bardzo przeżyła jej stratę. Mimo że od kilku lat mieszkała w (...), to regularnie ona i jej matka kontaktowały się z T. C. za pomocą telefonu bądź S.'a. Jeszcze przed wyjazdem za granicę odwiedzała babcię wraz ze swoją mamą regularnie, kilka razy w tygodniu, a po wyjeździe podczas każdego pobytu w kraju. Sąd podkreślił, że współczesny rozwój technologii nie nastęrcza problemów w utrzymywaniu więzi z osobami zamieszkującymi w odległych częściach globu, a wręcz przeciwnie - sprzyja podtrzymywaniu silnych relacji pomimo znacznych odległości. Nie można zatem przyjmować, że każdoczesne opuszczenie kraju przez członka rodziny musi oznaczać, iż relacje z pozostałymi w kraju osobami uległy takiemu osłabieniu, że wyjeżdżający traci status najbliższego członka rodziny. Z pewnością w analizowanym przypadku tak nie było. Odległość dzieląca R. T. i J. K. od T. C. nie wpłynęła na ich wzajemne relacje, które nadal pozostawały szczególnie zażyłe i bliskie.

Sąd uznał, że T. C. była ważną osobą dla wszystkich swoich dzieci. Służyła im radą i pomocą, w tym również finansową, spajała całą rodzinę, dbając, aby więzi pomiędzy dziećmi nie osłabły nawet wówczas, gdy opuszczały one rodzinny dom czy nawet kraj. Także i dzieci odwdzięczały jej się niezbędną pomocą w zakresie wykonywania prac fizycznych czy związanych koniecznością dowozu do lekarza. T. C. organizowała święta i uroczystości rodzinne, w których uczestniczyły jej dzieci wraz z wnuczetami. Również i bez okazji, podczas dnia powszedniego dzieci zachodziły, aby spędzić z nią czas. Każde z nich silnie odczuło jej utratę. Odczuwali szok związany z tak niespodziewaną i gwałtowną stratą matki, która była ważną osobą w życiu każdego z nich. Ponadto P. C. i M. Ś. musieli nagle zorganizować sobie życie codzienne inaczej, z wyłączeniem pomocy matki, która sprawowała opiekę nad ich małoletnimi dziećmi. Choć czas złagodził intensywność poczucia straty, to do chwili obecnej żadne z dzieci T. C. nie potrafi się pogodzić z pustką, jaką po sobie ta śmierć pozostawiła w ich życiu. Odwiedzają często jej grób i kultywują pamięć. Pozostaje w ich wspomnieniach. Szczególnie intensywnie utratę matki odczuła A. K.. Była ona najmłodszą córką zmarłej, wspólnie z nią zamieszkiwała. Była ponadto kierującą pojazdem, w który uderzył sprawca wypadku, w następstwie którego zginęła T. C.. Wszystko to powodowało, że poczucie krzywdy u tej powódki przekraczało poziom straty odczuwany przez pozostałe dzieci. Po zdarzeniu z dnia (...) A. K. utraciła aktywność życiową, nie pracowała, nie podejmowała normalnych, zwykłych czynności związanych z prowadzeniem domu. Jej cierpienia i mimowolnie odczuwane poczucie winy przełożyły się na problemy somatyczne związane z bezsennością. Do dziś dnia nie pogodziła się ze stratą matki, nie zakończyła okresu żałoby, a także nie wyzbyła się do końca poczucia winy za wypadek, mimo że nie ponosiła za niego żadnej odpowiedzialności. Również wnuczeta T. C. odczuwały stratę związaną ze śmiercią babci. Młodsze dzieci – J. C. i W. Ś. – mimo że nie rozumieli wówczas do końca, co oznacza śmierć człowieka, niewątpliwie odczuwali stratę tego członka rodziny. Tęsknili za nią, pragnęli ją odwiedzić, zobaczyć, mimo że nie było to możliwe. Do dziś dnia pozostaje w ich wspomnieniach. Podobnie J. K. doznała krzywdy na skutek śmierci babci. Z dnia na dzień utraciła ważnego członka rodziny, z którym utrzymywała niemal codzienny, choć nie osobisty, kontakt. Każde z wnucząt nadal odczuwa tęsknotę za babcią i wspomina ją. Należało przy tym dostrzec, iż szczególnie silnie śmierć T. C. przeżyła S. C.. Relacja jej ojca w tym względzie jest o tyle wiarygodna, iż S. C. w chwili śmierci babci miała (...) lat. W pełni rozumiała, co oznacza śmierć, a zatem i nieodwracalność straty. Powódka ta była silnie związana ze swoją babcią, która poświęcała jej wiele wolnego czasu, odrabiając z nią lekcje, prowadząc rozmowy o członkach rodziny czy ucząc ją przydatnych umiejętności z punktu widzenia dorosłego życia.

Sąd Rejonowy wskazał, że wszystkie powyższe okoliczności potwierdziła dodatkowo opinia sądowo-psychologiczna, zlecona w toku niniejszego postępowania. Z jej treści jednoznacznie wynika, że powodów łączyła ze zmarłą silna i szczególnie bliska więź. Wydarzenie związane ze śmiercią T. C. było niewątpliwie ciężkim doznaniem, jednakże nie wpłynęło w dłuższej perspektywie na ich aktywność życiową i społeczną. W przypadku A. K. biegła nie miała wątpliwości, że powódka ta nie zakończyła jeszcze okresu żałoby.

Biorąc pod uwagę ustalone w sprawie okoliczności, Sąd I instancji uznał, że w przypadku P. C., B. C., M. Ś. i R. T. kwota zadośćuczynienia w łącznej wysokości 50.000 zł w sposób dostateczny rekompensuje zakres doznanych przez nich krzywd. Tym samym zasądził od pozwanego na rzecz P. C., B. C., M. Ś. kwotę po 30.000 zł oraz na rzecz R. T. kwotę 35.000 zł tytułem dopłaty do zadośćuczynienia.

Mając na uwadze zakres cierpień, których doznała A. K., Sąd ustalił, że kwotą, która w odpowiedni sposób złagodzi doznane przez niej krzywdy i poczucie straty, jest kwota w łącznej wysokości 60.000 zł. Po pomniejszeniu tej sumy o kwotę 20.000 zł, wypłaconej dotychczas przez ubezpieczyciela, Sąd zasądził na jej rzecz kwotę 40.000 zł.

W odniesieniu do J. C., W. Ś. i J. K., w ocenie Sądu łączna kwota 10.000 zł w odpowiedni sposób naprawi doznane przez nich szkody niemajątkowe. Z tych względów zasądził na rzecz J. C. i W. Ś. tytułem zadośćuczynienia dalszą kwotę w wysokości 5.000 zł, zaś na rzecz J. K. zadośćuczynienie w kwocie 10.000 zł.

Jednocześnie zdaniem Sądu, odmiennie ocenić należało zakres krzywd doznaczonych przez S. C., która szczególnie intensywnie na tle pozostałych wnucząt odczuła śmierć babci. Była już wówczas dostatecznie dorosła, aby rozumieć skutki śmierci, a nadto nawiązała z babcią silniejszą relację na skutek spędzanego wspólnie czasu, dlatego też zakres jej krzywd był większy. Z tych też względów Sąd zasądził na jej rzecz dalszą kwotę 10.000 zł, uznając, iż łączna kwota zadośćuczynienia w wysokości 15.000 zł stanowi odpowiednią kompensatę jej cierpień.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 kc, zasądzając od pozwanego na rzecz powodów od przyznanej im kwoty zadośćuczynienia odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 28.03.2018r., to jest od dnia wydania wyroku. Sąd wyjaśnił, że w rozpoznawanej sprawie nie można przyjąć, że roszczenie każdego z powodów było znane co do wysokości już w chwili wskazanej w treści pozwu. Należało mieć bowiem na uwadze, że ustalenie należnego zadośćuczynienia miało charakter ocenny i uzależnione było od przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego. Z tego względu nie było podstaw do obciążania pozwanego świadczeniem odsetkowym za okres przed dniem wydania wyroku. Nie mógł on przesądzić sam o zasadności i wysokości należnego na rzecz każdego z powodów roszczenia.

W ocenie Sądu Rejonowego brak było podstaw do uwzględnienia roszczeń o zadośćuczynienie dochodzonego w niniejszej sprawie w całości, to jest ponad przyznane kwoty. To, w jakiej wysokości należy przyznać zadośćuczynienie, winno być uzależnione od okoliczności danej sprawy. Należy mieć na uwadze kompensacyjny, a nie represyjny charakter tego roszczenia. W świetle powyższego, w ocenie Sądu, żądanie dalszych kwot do wysokości wskazanych w pozwie należało uznać za wygórowane i nieprzystające do realiów niniejszej sprawy. Również żądanie powodów w zakresie odsetek należnych przed dniem wydania wyroku nie znajdowało z wyżej podanych przyczyn podstaw. W związku z tym powództwo w tej części podlegało oddaleniu.

O kosztach orzeczono na mocy art. 100 kpc. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda P. C. i B. C. kwoty po 493,60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W przypadku obu tych powodów na ich koszty składały się odpowiednio koszty wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości 2.400 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł. Na koszty pozwanego w przypadku każdego z tych powodów składały się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 2.400 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Biorąc pod uwagę, iż każdy z powodów wygrał sprawę w 60%, należało zasądzić na rzecz każdego z nich wskazaną powyżej kwotę.

Na rzecz powódki S. C. Sąd zasądził od pozwanego kwotę 784,66 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, mając na względzie, że wygrała ona sprawę w 66%. Na koszty powódki składały się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 2.400 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł. Na koszty pozwanego składały się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 2.400 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Na rzecz powódki A. K. Sąd zasądził od pozwanego kwotę 1.391 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, mając na względzie, że wygrała ona sprawę w 80%. Na koszty powódki składały się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 2.400 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł. Na koszty pozwanego składały się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 2.400 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Sąd I instancji zasądził od pozwanego na rzecz powódki M. Ś. kwotę 1.993,60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Powódka ta wygrała sprawę w 60%, zaś na jej koszty składały się: opłata od pozwu w wysokości 2.500 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 2.400 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł. Na koszty pozwanego składały się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 2.400 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Na rzecz powódki R. T. Sąd zasądził od pozwanego kwotę 1.023,64 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, mając na względzie, że wygrała ona sprawę w 64%. Na koszty powódki składały się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 3.600 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł. Na koszty pozwanego składały się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 3.600 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Sąd Rejonowy zasądził od powoda J. C. na rzecz pozwanego Towarzystwa (...) w W. kwotę 816,17 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Powód ten wygrał sprawę w 33%, zaś pozwany w 67%. Na koszty powoda składały się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 2.400 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł. Na koszty pozwanego składały się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 2.400 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Sąd zasądził od powódki W. Ś. na rzecz pozwanego Towarzystwa (...) w W. kwotę 568,67 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Na koszty powódki składały się: opłata od pozwu w kwocie 750 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 2.400 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł. Na koszty pozwanego składały się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 2.400 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez

radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 poz. 490), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Powódka wygrała sprawę w 33%, zaś powód w 67%.

Jednocześnie Sąd na podstawie art. 113 ust. 1 uksc, nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w S.kwotę 7.877,50 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych. Wyjaśnił przy tym, że powodowie P. C., J. C., S. C., B. C., A. K., R. T. i J. K. zwolnieni zostali od kosztów sądowych w całości. Pozostały zatem niepokryte przez tych powodów koszty sądowe z tytułu opłaty od pozwu, które w przypadku P. C., B. C., A. K., R. T. wynosiły po 2.500 zł od każdego z nich, zaś w przypadku J. C., S. C. i J. K. po 750 zł od każdego z nich. Biorąc zatem pod uwagę stopień, w jakim każdy z tych powodów uległ przeciwnikowi, należało zasądzić od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa wskazaną powyżej kwotę, która stanowi sumę częściowych opłat od pozwu w zakresie, w jakim obciążają one pozwanego (tj. odpowiednio: 1.500 zł + 1.500 zł + 2.000 zł + 1.760 zł + 247,50 zł + 495 zł + 375 zł).

Strona powodowa zaskarżyła powyższy wyrok apelacją, domagając się jego zmiany, poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz:

- P. C. odsetek ustawowych liczonych od zasądzonej kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę za okres od dnia 27.05.2014r. do dnia 31.12.2015 r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od ww. kwoty od dnia 01.01.2016 r. do dnia 27.03.2018 r.;
- J. C. odsetek ustawowych liczonych od zasądzonej kwoty 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę za okres od dnia 27.05.2014r. do dnia 31.12.2015r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od ww. kwoty od dnia 01.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.;
- S. C. odsetek ustawowych liczonych od zasądzonej kwoty 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę za okres od dnia 27.05.2014r. do dnia 31.12.2015r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od ww. kwoty od dnia 01.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.;
- B. C. odsetek ustawowych liczonych od zasądzonej kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od ww. kwoty od dnia 01.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.;
- A. K. odsetek ustawowych liczonych od zasądzonej kwoty 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od ww. kwoty od dnia 01.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.;
- M. Ś. odsetek ustawowych liczonych od zasądzonej kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od ww. kwoty od dnia 01.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.;
- W. Ś. odsetek ustawowych liczonych od zasądzonej kwoty 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od ww. kwoty od dnia 01.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.;
- R. T. odsetek ustawowych liczonych od zasądzonej kwoty 35.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od ww. kwoty od dnia 01.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.;
- J. K. odsetek ustawowych liczonych od zasądzonej kwoty 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015 r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od ww. kwoty od dnia 01.01.2016r. do dnia 27.03.2018 r.

Nadto powodowie wnieśli o zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Skarżonemu orzeczeniu zarzucili naruszenie art. 455 kc i art. 481 § 1 kc w zw. z art. 817 § 1 kc oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia

22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, poprzez ich niezastosowanie i ustalenie w sentencji wyroku, że odsetki ustawowe od zasądzonych świadczeń na rzecz każdego z powodów należą się od dnia 28.03.2018 r., a więc od dnia wyrokowania.

W wywiezionej apelacji powodowie ponadto zaskarżyli postanowienie Sądu I instancji w zakresie kosztów procesu zawarte w punktach: III podpunkt 4 i 5, IV i V wyroku z dnia 28.03.2018r., podnosząc zarzut naruszenia przepisów art. 100 kpc (poprzez błędne wyliczenie stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu pomiędzy pozwanym a powodami: A. K., M. Ś. i W. Ś.) i art. 102 kpc (poprzez jego niezastosowanie i niezasadne obciążenie kosztami procesu powodów J. C. i W. Ś.). W tym zakresie apelujący domagali się zmiany zaskarżonego wyroku i zasądzenia tytułem zwrotu kosztów procesu od pozwanego na rzecz A. K. kwoty 1.468,80 zł zamiast kwoty 1.391 zł oraz na rzecz M. Ś. kwoty 2.053,60 zł zamiast kwoty 1.993,60 zł, a ponadto nie obciążania powodów J. C. i W. Ś. obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów procesu.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania.

Ponadto wywiezionym zażaleniem małoletni powodowie J. C. i W. Ś., podnosząc zarzut naruszenia art. 102 kpc, zaskarżyli rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w punktach IV i V wyroku, domagając się jego zmiany poprzez nieobciążanie skarżących małoletnich powodów kosztami postępowania w sprawie. Nadto wnieśli o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja strony powodowej była w całości zasadna.

Przed merytorycznym odniesieniem się do zawartych w wywiezionej przez powodów apelacji zarzutów, jak również przed wyjaśnieniem motywów, jakimi kierował się Sąd Okręgowy, uznając zarzuty te za uzasadnione, wypadało w pierwszym rzędzie wskazać, że z mocy art. 382 kpc sąd apelacyjny ma nie tylko uprawnienie, ale i obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17.04.1998r., II CKN 704/97, OSNC 1998 nr 12, poz. 214). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli Sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, rozważając wyniki postępowania przed Sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie. Postępowanie apelacyjne jest przedłużeniem procesu przeprowadzonego przez pierwszą instancję, co oznacza, że nie toczy się on na nowo.

Zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi rozpoznającemu apelację na konstatację, że dokonane przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie, jak i wnioski wywiezione z przeprowadzonego postępowania dowodowego skutkujące wydaniem zaskarżonego wyroku nie były całkowicie prawidłowe – przeto Sąd Okręgowy władny był, ale i zobligowany - wskutek słusznie podniesionych zarzutów apelacyjnych - do dokonania zmiany zaskarżonego wyroku zgodnie z kierunkiem wskazanym w apelacji.

Jednocześnie podkreślić należało, że apelacja dotyczyła wyłącznie dwóch kwestii, tj.: odsetek od zasądzonych na rzecz powodów kwot zadośćuczynienia oraz rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w zaskarżonym wyroku Sądu Rejonowego z dnia 28.03.2018r., a dotyczącego powodów A. K. i M. Ś. oraz małoletnich J. C. i W. Ś..

Odnosząc się kolejno do powyższych kwestii, wskazać należało, że zdaniem Sądu II instancji, powodowie zasadnie domagają się zasądzenia na ich rzecz obok zasądzonej pretensji głównej także i należności ubocznych za dłuższy (wcześniejszy) okres, aniżeli tylko za okres obejmujący swą datą początkową dzień wyrokowania przez Sąd I instancji. W tym zakresie Sąd Okręgowy, bacząc na szczególne realia niniejszej sprawy, reprezentuje w omawianej kwestii pogląd odmienny od tego, jaki był udziałem Sądu I instancji, i jaki legł u podstaw wydania zaskarżonego orzeczenia. Godzi się bowiem zważyć na to, że w przedmiotowej sprawie wysokość żądanego przez poszczególnych powodów zadośćuczynienia nie odbiega od kwot wskazywanych przez nich i żądanych od ubezpieczyciela w wystosowanym do niego wezwaniu do zapłaty inicjującym postępowanie likwidacyjne. Ubezpieczyciel miał zatem obowiązek

ustosunkować się do żądań pokrzywdzonych i to wprawdzie uczynił, podejmując taką, a nie inną decyzję, ale i jednocześnie wziął na siebie ryzyko zaniżenia tego należnego późniejszym powodom zadośćuczynienia. Pozwany jest specjalistą w swojej dziedzinie, także w kwestiach likwidacji szkód. Nie są mu nieznane realia postępowań w sprawach o zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej. Przyznanie zatem zadośćuczynień w kwotach, które od tych realiów odbiegają, a następnie ich uzupełnienie w postępowaniu sądowym, nie może być w pewnym sensie wynagradzane poprzez zasądzenie odsetek od kwot dodatkowo przyznanych zadośćuczynień począwszy do daty wyrokowania. Jakkolwiek rzeczywiście można byłoby przyjmować, że ustalenie należnego zadośćuczynienia ma charakter ocenny i uzależnione jest od przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego, niemniej takie twierdzenie w przedmiotowej sprawie nie jest uzasadnione. Powodowie już na samym początku swej drogi dochodzenia należnego im zadośćuczynienia byli stanowczy, wskazując konkretnie kwoty, jakich się z tego tytułu domagali, a i w tym poglądzie swym pozostali konsekwentni. Nie można im też zarzucać, że domagali się kwot znacznie odbiegających od tych, jakie są w sprawach podobnych zasądzone, by żądali nadmiernego, nieadekwatnego do stanu faktycznego ich sprawy zadośćuczynienia, czyniąc niemożliwym do adekwatnej oceny tej ich sytuacji przez ubezpieczyciela, do którego w pierwszej kolejności zgłosili się ze swym żądaniem. W omawianym zakresie Sąd odwoławczy podziela poglądy doktryny prawa oraz judykatury, z których wynika, że Zadośćuczynienie, w rozmiarze, w jakim należy się ono wierzycielowi w dniu, w którym dłużnik ma je zapłacić (art. 455 kc) powinno być oprocentowane z tytułu opóźnienia (art. 481 § 1 kc) od tego dnia, a nie dopiero od daty zasądzenia odszkodowania (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14.01.2011r., PK 145/10, Lex nr 905761). W niniejszej sprawie powodowie występowali z roszczeniami o szczególnym dla nich znaczeniu, co do których zasadności byli w pełni przekonani już także i na etapie postępowania likwidacyjnego, a co do wysokości których ubezpieczyciel nie powinien był mieć jakichkolwiek wątpliwości. W efekcie przyznanie należnego powodom zadośćuczynienia w przyjętych wysokościach leżało w ocenie Sądu II instancji jak najbardziej w gestii ubezpieczyciela – dłużnika, a przyznanie odsetek od zasądzonych pełnego zadośćuczynienia za okres po upływie czterech lat (lub prawie czterech lat w stosunku do części powodów), licząc od dnia zgłoszenia szkody, nie wydaje się odpowiadać społecznemu poczuciu sprawiedliwości. Stąd i należności odsetkowe winny być w ocenie Sądu Okręgowego zasądzone od dnia następującego po dacie, w której zapadła ostateczna decyzja ubezpieczyciela w postępowaniu likwidacyjnym. Pozwany ubezpieczyciel decyzję tę w stosunku do powodów P. C., J. C. i S. C. podjął w dniu 26.05.2014r. (k. 84), zaś w stosunku do pozostałych powodów – w dniu 23.09.2014r. (k. 91).

W związku z powyższym przyjąć należało, że poszczególnym powodom należą się odsetki od zasądzonych przez Sąd I instancji kwot także i za następujące okresy:

- 1) w przypadku powoda P. C. – odsetki ustawowe za okres od dnia 27.05.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,
- 2) w przypadku powoda J. C. - odsetki ustawowe za okres od dnia 27.05.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,
- 3) w przypadku powódki S. C. - odsetki ustawowe za okres od dnia 27.05.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,
- 4) w przypadku powoda B. C. - odsetki ustawowe za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,
- 5) w przypadku powódki A. K. - odsetki ustawowe za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,
- 6) w przypadku powódki M. Ś. - odsetki ustawowe za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,
- 7) w przypadku powódki W. Ś. - odsetki ustawowe za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,

8) w przypadku powódki R. T. - odsetki ustawowe za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.,

9) w przypadku powódki J. K. - odsetki ustawowe za okres od dnia 24.09.2014r. do dnia 31.12.2015r. i odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 1.01.2016r. do dnia 27.03.2018r.

W efekcie Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił pkt II zaskarżonego wyroku Sądu I instancji, orzekając, jak w pkt I podpunkt 1 sentencji swego wyroku.

Zdaniem Sądu Okręgowego zasadne były również zarzuty apelacji dotyczące kosztów procesu. W szczególności konkluzja ta dotyczy sposobu rozliczenia tychże kosztów w stosunku do powódki A. K. oraz powódki M. Ś. (pkt III ppkt 4 i ppkt 5 zaskarżonego wyroku). Istotnie przy stosunkowym rozliczeniu tychże kosztów wystąpił błąd rachunkowy, który wymagał skorygowania, co Sąd Odwoławczy uczynił także na podstawie art. 386 § 1 kpc. W efekcie należało zasądzić tytułem zwrotu kosztów postępowania od pozwanego na rzecz powódki M. Ś. – kwotę 2.053,60 zł zamiast zasądzonej w I instancji kwoty 1.993,60 zł (pkt I ppkt 3 sentencji). Co zaś się tyczy powódki A. K. to na jej rzecz tytułem zwrotu kosztów postępowania należało zasądzić od pozwanego kwotę 1.463,80 zł zamiast zasądzonej w I instancji kwoty 1.391 zł. W tym miejscu należało równocześnie dostrzec, że żądanie apelacji dotyczyło w przypadku tej powódki błędnie wskazanej kwoty 1.468,80 zł, gdzie prawidłowe wyliczenie (notabene wskazane w apelacji na k. 455 akt sprawy) winno wynieść 1.463,80 zł – toteż taka kwota została ostatecznie wskazana w sentencji wyroku reformatoryjnego (pkt I ppkt 2 sentencji).

Sąd Okręgowy podziela też pogląd strony apelującej, że w realiach przedmiotowej sprawy zachodzą okoliczności uzasadniające nieobciążanie małoletnich powodów J. C. oraz W. Ś. kosztami postępowania należnymi stronie pozwanej (pkt. I ppkt 4 i 5 sentencji). Przepis art. 102 kpc głosi, że W wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten stanowi o zasadzie słuszności, jako odstępstwo od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. Jednocześnie chroni on w wypadkach „szczególnie uzasadnionych” stronę przegrywającą spór w ten sposób, że sąd uwzględniając całokształt okoliczności sprawy może nie obciążyć jej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu stronie wygrywającej w ogóle albo też obowiązek ten ograniczyć do części należnych kosztów.

Pojęcie „wypadków szczególnie uzasadnionych”, do którego w omawianym przepisie odwołuje się ustawodawca nie jest wprawdzie klauzulą generalną, jednak opiera się na zwrocie niedookreślonym, który może odsyłać również do argumentów natury aksjologicznej. Regulacja ta znajdzie zastosowanie w wyjątkowych sytuacjach, gdy z uwagi na okoliczności konkretnej sprawy, zastosowanie reguł ogólnych Kodeksu postępowania cywilnego dotyczących zwrotu kosztu procesu byłoby nieuzasadnione. Rozstrzygnięcie na podstawie art. 102 kpc ma charakter dyskrecyjny, kontrola instancyjna w tym zakresie jest ograniczona do sytuacji, gdy zastosowanie wzmiankowanego przepisu nie zostało w ogóle uzasadnione bądź nastąpiło z rażącym naruszeniem reguł przewidzianych w tym przepisie (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18.4.2013r., III CZ 75/12, L.). Taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie, albowiem Sąd Rejonowy wyłącznie tylko wskazał sposób, w jaki obliczył koszty należne pozwanemu od powodów J. C. i W. Ś., w najmniejszym jednak nawet stopniu nie pochylił się nad sytuacją życiową i rodzinną tych powodów. Tymczasem oboje powodowie są małoletni, mają po (...) lat, nie osiągają żadnych dochodów, powodowie są w wieku szkolnym. Jak wskazują okoliczności faktyczne niniejszej sprawy ci powodowie w zdarzeniu z dnia 23.12.2013r. stracili ważną w ich życiu osobę – babcię, z którą łączyły ich głębokie i silne więzi. T. C. za swego życia opiekowała się powodami. Powodowie w chwili śmierci swej babci mieli po (...) lata. Podkreślić też trzeba, że ci powodowie nie wystąpili przeciwko pozwanemu z rażąco zawyżonymi żądaniem o zadośćuczynienie. W ocenie Sądu Okręgowego mogli być przekonani o tym, że żądana przez nich kwota rzeczywiście w całości im się należy. Także i pozwany uznał swą odpowiedzialność co do zasady również i w stosunku do roszczeń, z jakimi wystąpili powodowie J. C. i W. Ś.. To wszystko w ocenie Sądu II instancji sprawia, że obciążenie tych powodów kosztami postępowania na rzecz pozwanego nie jest zasadne w świetle przepisu art. 102 kpc. A skoro tak, to rzeczą Sądu Okręgowego było

zmienić na podstawie art. 386 § 1 kpc pkt IV i pkt V wyroku Sądu Rejonowego w ten sposób, że nie obciążać powodów J. C. i W. Ś. kosztami postępowania należnymi pozwanemu.

W pkt II sentencji Sąd Okręgowy na podstawie art. 355 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc umorzył postępowanie zażaleniowe. Wskazać trzeba, że wydanie rozstrzygnięcia, którego na skutek wywiedzenia zażalenia domagała się strona powodowa było niedopuszczalne. W postanowieniu z dnia 18 kwietnia 2013r. (III CZP 15/13, OSNC - Zb. dodatkowy 2014 nr C, poz. 44, str. 11, Biul. SN 2013 nr 4, Legalis nr 644685) Sąd Najwyższy stwierdził, że Wniesienie apelacji wyłącza dopuszczalność zażalenia na postanowienie o kosztach procesu zawarte w wyroku, niezależnie od kolejności składania tych środków odwoławczych (art. 394 § 1 pkt 9 kpc). Pogląd ten Sąd Okręgowy orzekający w przedmiotowej sprawie w pełni akceptuje. W literaturze i orzecznictwie nie ma wątpliwości, że kodeks postępowania cywilnego nie przewiduje zbiegu czy konkurencji kilku środków zaskarżenia. W polskiej procedurze cywilnej obowiązuje zasada wyłączności i niepodzielności tych środków. Jeżeli zatem przewiduje ona określony środek zaskarżenia, to tym samym wyklucza inny. Przepis art. 394 § 1 pkt 9 kpc jednoznacznie stanowi, że zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienie sądu pierwszej instancji o kosztach procesu, jeżeli strona nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy. W doktrynie przyjmuje się jednolicie, że strona może zaskarżyć zażaleniem zawarte w wyroku sądu pierwszej instancji orzeczenie o kosztach procesu tylko wtedy, gdy nie wniosła od tego wyroku środka zaskarżenia co do istoty sprawy, a więc apelacji. Nie występuje tu zbieg dwóch środków zaskarżenia ani możliwość wyboru przez stronę jednego z nich. Wniesienie środka zaskarżenia co do istoty sprawy wyklucza dopuszczalność wniesienia zażalenia na rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w wyroku. Podobne stanowisko jednolicie prezentowane jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Już w wyroku z dnia 5 października 1966r. (III CR 213/66, OSPiKA z 1967 r. nr 9, poz. 226) Sąd ten stwierdzając, że nie istnieje dualizm środków zaskarżenia orzeczeń sądowych, wskazał między innymi na przepis art. 394 § 1 pkt 9 kpc przewidujący zaskarżenie rewizją (obecnie apelacją) albo zażaleniem rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w wyroku. Także w uchwale siedmiu sędziów z dnia 26 lutego 1968r. (III PZP 44/67, stanowiącej zasadę prawną, OSNC z 1968 r. nr 8-9, poz. 130) Sąd Najwyższy stwierdził, że Kodeks postępowania cywilnego nie przewiduje możliwości wyboru środka zaskarżenia w przypadku, gdy określone postanowienie zawarte zostało w sentencji wyroku. Oznacza to, że w razie zamieszczenia w wyroku postanowienia, na które przysługuje zażalenie, stronie służy środek prawny odpowiadający istocie wydanego orzeczenia, zgodnie z przedmiotem rozstrzygnięcia, czyli zażalenie. Tylko w jednym przypadku ustawodawca dał wyraz zasadzie zbiegu środków odwoławczych, ale ze skutkiem pochłonięcia jednego środka prawnego przez inny środek prawny - w art. 394 § 1 pkt 9 kpc - gdzie wyraźnie przewidziano sytuację, gdy orzeczenie o kosztach procesu, będące z istoty rzeczy postanowieniem, zawarte w wyroku, może być zaskarżone łącznie z rozstrzygnięciem mającym charakter wyroku, jednym środkiem prawnym – rewizją (apelacją). Jeżeli zatem strona składa rewizję (apelację) od wyroku, a więc środek zaskarżenia co do istoty sprawy, to nie musi wnosić odrębnego środka w postaci zażalenia na postanowienie o kosztach zawarte w wyroku. Wniesienie rewizji (apelacji) od wyroku „pochłania” zatem (ze skutkiem unicestwienia) możliwość wniesienia zażalenia na zawarte w wyroku postanowienie o kosztach procesu.

O kosztach postępowania apelacyjnego, jak w pkt III sentencji, orzekł Sąd odwoławczy na podstawie art. 108 § 1 kpc i § 2 pkt 2,3 i 4 w zw. z § 10 pkt 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Wobec umorzenia postępowania zażaleniowego bezzasadnym był wniosek żalących się powodów o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego zwrotu kosztów tego postępowania. W tym zakresie orzekł Sąd II instancji, jak w pkt IV sentencji, na podstawie art. 108 § 1 kpc a contrario.

W punkcie V wyroku Sąd Okręgowy na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005r. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Słupsku łączną kwotę 2.737 zł jako należność wynikającą z brakujących opłat od apelacji, których to opłat powodowie nie uiścili – licząc wysokość poszczególnych opłat od apelacji od wartości przedmiotu zaskarżenia wskazanej przez powodów w apelacji.